

SILEX'S

Persmap

Organisatie van de
Verenigde Naties
voor Onderwijs,
Wetenschap en Cultuur

Neolithische open
vuursteenmijnen
van Spiennes
Werelderfgoed sinds 2000

INHOUDSOPGAVE

Het SILEX'S

Geschiedenis van de site

Het architectuurproject

Het museumparcours

Afdaling in de mijnen

De archeologische opgravingen

Een groene site die perfect is voor wandelingen

UNESCO-erkenning

Het UNESCO-erfgoedhuis

Het SILEX'S in de praktijk

Het SILEX's, een unieke site

De site van de neolithische vuursteenmijnen van Spiennes ligt ondergronds. Ze werd in 2000 erkend door de UNESCO en is een van de oudste en grootste vuursteenmijnen ter wereld. De site, die midden in de ongerepte natuur ligt, is bezaaid met duizenden mijnschachten en strekt zich uit over 190 hectare. Sinds 2015 wordt dit archeologische erfgoed opgewaardeerd door de stad Bergen via het SILEX'S, het interpretatiecentrum van de neolithische vuursteenmijnen van Spiennes.

Het bezoek aan het SILEX's verloopt in verschillende fasen:

1. Permanent parcours: het museumparcours nodigt de bezoeker uit om de verschillende facetten van deze meer dan 6000 jaar oude prehistorische site te ontdekken.
De scenografie belicht de erkenning door de UNESCO van de site als werelderfgoed van de Mensheid en de bijzonderheden van de site aan de hand van ter plaatse gevonden archeologische voorwerpen, tekeningen, 3D...
2. Afdaling in de neolithische mijnen: elke bezoeker krijgt een veiligheidsharnas en een helm en daalt vervolgens af naar een diepte van 10 meter om deze minerale wereld, dit unieke, uitzonderlijke en ongewone archeologische en geologische gebied te ontdekken.
3. Maak kennis met de archeologen aan het werk¹: na het bezoek aan het museumparcours krijgt het publiek de kans om de archeologen te ontmoeten die vlakbij het SILEX'S aan het werk zijn. Ze vertellen de bezoekers graag over hun onderzoek en ontdekkingen.
4. Wandelingen of fietstochten: het SILEX's ligt midden in een groene omgeving, perfect om te wandelen. Het team van het SILEX's heeft middelen ontwikkeld voor gezinnen en kinderen.

Het SILEX'S werd gesubsidieerd door het EFRO (programmaperiode 2007-2013).

¹ Van maandag t.e.m. vrijdag van 9u tot 16u

Geschiedenis van de site

Hoewel de duizenden stukjes vuursteen die door de neolithische mijnwerkers op de grond werden achtergelaten de bevolking van de regio en de verzamelaars in de 19e eeuw altijd hebben geïntregeerd, duurde het nog tot 1842 voordat de regionale krant *Le Modérateur* berichtte over de ontdekking van ondergrondse gangen door arbeiders (ontginning van vuursteen voor aardewerk in die tijd) te Camp-à-Cayaux. Vervolgens werden er verschillende hypothesen naar voren geschoven. De gangen werden (wegens gebrek aan kennis en informatie) beschouwd als "grotten met fossielen".

In 1851 schoof Albert Toilliez (1816-1865), een ingenieur uit Bergen, de hypothese naar voren dat de vuurstenen in Spiennes de overblijfselen waren van werkplaatsen voor de vervaardiging van bijlen, waarschijnlijk van het einde van de prehistorie.

In 1867 werden bij de aanleg van de spoorlijn tussen Bergen en Chimay, over een lengte van 220 meter op het plateau van Petit-Spiennes, honderden artefacten en overblijfselen van uitgestorven fauna, zoals mammoeten en wolharige neushoorns, opgegraven. Deze werkzaamheden legden ook verschillende zeer oude geologische lagen bloot die later bestudeerd zouden worden door Auguste Houzeau de Lehaie (1832-1922) en twee ingenieur-geologen, Alphonse Briart (1825-1896) en François Léopold Cornet (1834-1887). Er werden ook vijftientig "schoorstenen" ontdekt, evenals beenderen van dieren, keramiek, gepolijste stenen, schetsen...

©Stad Bergen/Oswald.Tlr

Verschillende Europese wetenschappers begonnen zich vervolgens te interesseren voor het onderzoek. Spiennes werd een referentiesite op Europees niveau en er kwamen wetenschappelijke uitwisselingen tot stand, getuige de talrijke brieven en verzendingen van stukjes vuursteen en werktuigen van vuursteen naar alle uithoeken van Europa.

Alfred de Loë (1858-1947) leidde tussen 1912 en 1914 een aantal ambitieuze archeologische opgravingen voor de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis (Brussel): uit twee diepe schachten en de bijbehorende gangen werden meer dan 1500 werktuigen gevonden, waarvan sommige nog steeds te bezichtigen zijn in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis van België. Deze uitzonderlijke ontdekkingen, waarvan de structuren zo diep zijn uitgegraven, spreken collectief tot de verbeelding en onderstrepen het unieke karakter van deze site.

Sinds het begin van de 20^e eeuw wisselen archeologen en wetenschappers elkaar af om meer inzicht te krijgen in de site en dit vroege tijdperk.

Het architectuurproject

In april 2015 opende het SILEX'S zijn deuren voor het publiek. Het is ontworpen door het architectenbureau Holoffe en Vermeesch (Ciply) en is het resultaat van een samenwerking tussen archeologen, curatoren en architecten. De constructie beschermt de neolithische mijnen die tot dan verborgen lagen onder de weiden. De ronde vorm van het gebouw is geïnspireerd op de mijnen en een grote koker boven de afdalingsruimte brengt het daglicht tot in de mijn, net als in de prehistorie. Het gebouw, licht en niet-intrusief met betrekking tot de archeologische zone, herbergt ook een opgravingszone (het is bovendien de enige site in de Federatie Wallonië-Brussel waar momenteel opgravingen plaatsvinden), het museumparcours, de educatieve ruimte, de projectieruimte en de toiletten.

Het SILEX's ligt midden in de velden en is een combinatie van Natuur-Cultuur-Avontuur. Het is een moderne ruimte met respect voor het archeologische gebied en de omringende natuur.

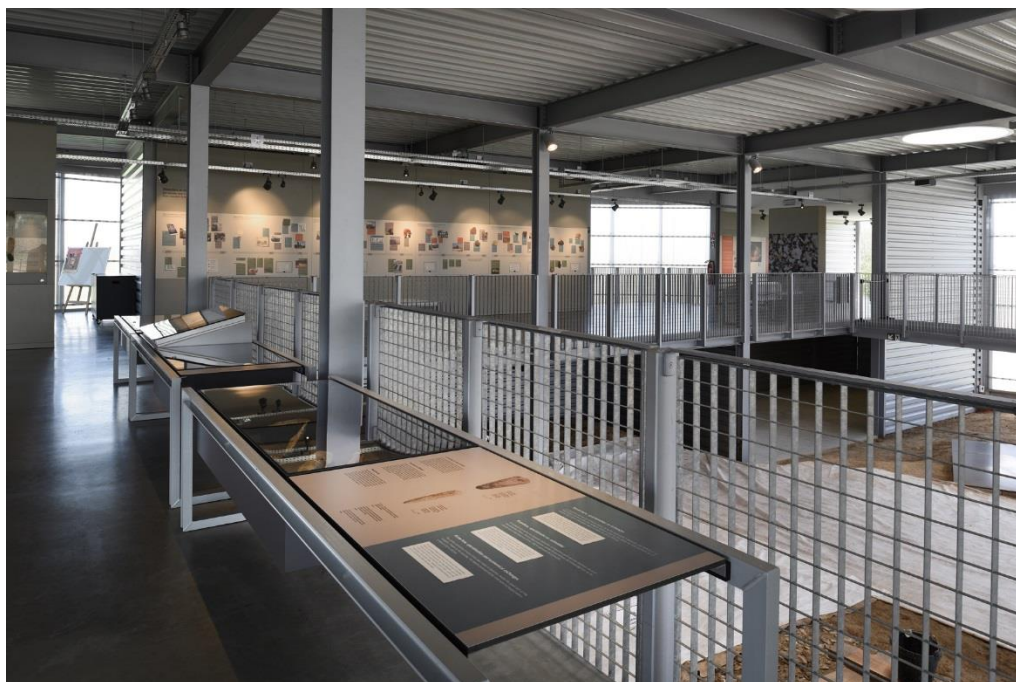

Het museumparcours

Het interpretatiecentrum, het resultaat van de jarenlange samenwerking tussen archeologen en curatoren, architecten en scenografen, helpt om deze uitzonderlijke archeologische site te beschermen, op te waarderen en beter toegankelijk te maken. De bezoeker krijgt er meer informatie over de omwentelingen van de neolithische revolutie, de bijdragen van deze manier van leven, het belang van de mijnsites en het werk dat er werd uitgevoerd. Het hoogtepunt van het bezoek is de afdaling in de ondergrondse vuursteenmijnen.

De permanente tentoonstelling is onderverdeeld in drie thematische ruimtes die meer inzicht bieden in de site, een echte teletijdmachine:

- De inleiding is gestructureerd rond objecten uit het dagelijks leven en de omwentelingen van de neolithische revolutie.
- Het tweede deel is gewijd aan werktuigen en technieken voor het snijden van vuursteen. Het parcours is afgebakend door een gigantische tijdlijn. Verschillende illustraties met inhoud herinneren aan de belangrijkste data: de beheersing van het vuur, de belangrijkste uitvindingen tot vandaag, de belangrijkste data van de site, de andere als "werelderfgoed" erkende sites in de wereld, enz. Er is ook een ruimte gewijd aan een virtuele rondleiding door de mijnen via een XXL-projectie en een interactief scherm.
- Het laatste deel van het bezoek laat de verschillende technieken zien voor het ontginnen van vuursteen en de aanleg van de mijnen, die allemaal getuigen van de vindingrijkheid en het vernuft van deze prehistorische bevolking.

©Ville de Mons/Serge Brison

Afdaling in de mijnen

Het bezoek eindigt, voor wie dat wil en na reservatie, met de afdaling in de echte neolithische mijnen, tot een diepte van 10 meter. Het bezoek wordt begeleid door een opgeleide gids. Om dit archeologisch erfgoed te beschermen is de toegang tot de mijnen beperkt tot 5.000 personen per jaar en zijn de toegangsvoorwaarden zeer streng.

Om veiligheidsredenen is het bezoek aan de mijnen verboden voor kinderen jonger dan 10 jaar en zwangere vrouwen, en wordt het afgeraden voor mensen met claustrofobie, astma of hartfalen en voor mensen die vlug last hebben van duizeligheid.

Omdat de ondergrondse temperatuur slechts 12°C bedraagt, wordt aanbevolen om gepaste kleding te dragen (warme kleren, gesloten schoenen en een broek).

De archeologische opgravingen

Al bijna 20 jaar doen archeologen opgravingen op de site. Hun onderzoek leert ons meer over thema's in verband met mijnsites en andere, verrassende onderwerpen.

In Spiennes worden de archeologische opgravingen uitgevoerd door het AWaP, het Agence Wallonne du Patrimoine, in samenwerking met de SRPH, de Société de Recherche préhistorique en Hainaut.

In Petit-Spiennes, op loopafstand van het SILEX's, zijn momenteel opgravingen bezig in een winningsput van meer dan 10 meter diep. Er werden menselijke botten van twee volwassen in gevonden. Zorgvuldig onderzoek van de stratigrafie levert nieuwe informatie over de wijze van ontginning van de neolithische mijnwerkers.

Bij de opgravingen van de winningsputten botste men, enkele meters diep, op de alluviale laag van Mesvin, die vermoedelijk tussen 280.000 en 350.000 jaar oud is. Er werden allerlei stenen werktuigen en overblijfselen van dieren uit het paleolithicum in aangetroffen.

Een groene site die perfect is voor wandelingen

Natura 2000-gebied, natuurreserveaat

Wallonië staat vandaag voor een grote uitdaging op het gebied van natuurbehoud: een einde maken aan het verlies aan biodiversiteit en deze, indien mogelijk, herstellen. Op dit vlak heeft de Europese Unie twee richtlijnen aangenomen, de Vogelrichtlijn² (1979) en de Habitatrichtlijn³ (1992) die de basis vormen van een groot ecologisch netwerk: het Natura 2000-netwerk.

In 2001 is Wallonië gestart met de implementatie van deze twee richtlijnen. Op basis van wetenschappelijk werk werden 240 sites geselecteerd en in kaart gebracht. Deze sites waren het onderwerp van aanwijzingsbesluiten, waarvan de goedkeuring door de Waalse regering in 2017 werd afgerond.

² De "Vogelrichtlijn" van de EU bevat 181 kwetsbare vogelsoorten waarvan de habitats beschermd moeten worden. In dezelfde richtlijn wordt ook erkend dat gebieden die belangrijk zijn voor het voortbestaan van trekvogels, in het bijzonder moerasgebieden, beschermd moeten worden.

³ De "Habitatrichtlijn" vermeldt 200 habitattypes en 700 dier- en plantensoorten van communautair belang en representatief voor de 9 Europese biogeografische regio's (gebieden met een kenmerkende fauna en flora, een biologische omgeving bepaald door ecologische factoren zoals klimaat, reliëf, geologie).

Het SILEX'S ligt midden in een erkend Natura 2000-gebied, die de bescherming en het behoud van deze natuurlijke omgeving, inclusief de fauna en flora, mogelijk maakt.

Onze pedagogische hulpmiddelen

Om de groene aantrekkingskracht van de regio op te waarderen, heeft het museumteam verschillende tools ontwikkeld die gratis te verkrijgen zijn aan het onthaal van het SILEX'S en kunnen gedownload worden op www.silexs.mons.be.

- "Wandelkaarten" bieden alle informatie om het landschap van Spiennes en Nouvelles, dat een aantal bijzondere bomen bevat, te ontdekken.
 - *Balade de la Bergeronnette grise* – 2,3 km – Route geschikt voor wandelwagens en personen met beperkte mobiliteit
 - *Balade de la Mésange bleue* – 3,1 km – Route geschikt voor personen van 7 tot 77 jaar oud
 - *Balade du Pic vert* – 3,7 km – Route voor alle gebruikers
 - *Balade du Rouge-gorge* – 5,4 km – Landschappen
- Met een speels en didactisch "Natuurboekje" kunt u de site en zijn rijkdommen aan de buitenkant ontdekken. Het bevat uitdagingen voor kinderen en uitleg om in de omgeving dieren, vogels en zelfs insecten te spotten.

RAVeL

Sinds de zomer van 2022 kunt u via lijn 109A van het RAVeL-netwerk (tussen Cuesmes en Spiennes) vanuit het stadscentrum in korte tijd en op een veilige manier naar het SILEX'S fietsen.

De route begint aan de Avenue Général de Gaulle in Bergen, en gaat dan in de richting van het station van Hyon-Ciply, langs de voet van de terril van Héribus. Midden in de natuur kunt u genieten van een prachtig uitzicht op Spiennes, het Natura 2000-reservaat, het landschap en zelfs van een van de mooiste uitzichten op het Belfort. Het fietspad eindigt op enkele meters van de ingang van het SILEX'S.

Dit gedeelte maakt het netwerk van het RAVeL in het Gewest nog een beetje groter. Op termijn zal deze as Harmignies en andere UNESCO-sites in Wallonië met elkaar verbinden.

Vhello en GR

Ook het knooppuntennetwerk (Vhello) en het GR (Sentiers de Grandes Randonnées) lopen door de site.

UNESCO-erkenning

De UNESCO, de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur, zet zich in voor de identificatie, bescherming en het behoud van erfgoed dat als uitzonderlijk wordt beschouwd (in het bijzonder Werelderfgoed). De organisatie heeft ook aandacht voor immateriële cultuuruitingen zoals dansen, liedjes, ambachten en natuurgebieden. Tegelijkertijd werd in 1992 het programma "Memory of the World" opgestart. De aanzet voor het programma was de vaststelling dat de conservatie en toegang tot het documentair erfgoed in verschillende delen van de wereld precair was. Het valoriseert ook uitzonderlijke archieven met een universele waarde. Tot slot zijn de UNESCO Global Geoparks gebieden waar geologisch erfgoed en landschappen van internationale waarde op een integrale manier worden beheerd. Daarbij staan behoud, educatie en duurzame ontwikkeling centraal.

De archeologische site van Spiennes, erkend door de UNESCO sinds 2000, is een van de oudste en grootste centra voor de ontginning van vuursteen ter wereld.

UNESCO heeft drie criteria geselecteerd, waarvan dat van het genie van de mens, een van de meest prestigieuze is:

Criterium (i): De neolithische vuursteenmijnen in Spiennes zijn een uitzonderlijke getuigenis van vroeg menselijk vernuft.

Criterium (iii): De komst van de neolithische culturen was een belangrijke mijlpaal in de menselijke culturele en technologische ontwikkeling, rijkelijk geïllustreerd door het enorme complex van oude vuursteenmijnen in Spiennes.

Criterium (iv): De vuursteenmijnen in Spiennes zijn uitstekende voorbeelden van de technologie voor de ontginning van vuursteen in het neolithicum, die een baanbrekende fase was van de menselijke technologische en culturele vooruitgang.

Het UNESCO-erfgoedhuis

Sinds 2022 is het iconische Spaanse huis in Bergen, na 10 jaar renoveren, omgebouwd tot het UNESCO-erfgoedhuis. Dit huis, aan de voet van het Belfort, biedt een blik op het UNESCO-erfgoed van de regio. Alle informatie over de UNESCO en haar erfgoed in Bergen, van de Doudou, over het Mundaneum, de site van Grand-Hornu, de knowhow van de beiaardiers, de neolithische vuursteenmijnen van Spiennes tot het Belfort, is hier verzameld.

Dit project, uniek in België, was een idee van de Pôle Muséal van de Stad Bergen. Het kwam tot stand met de steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), Wallonië, de Federatie Wallonië-Brussel, en in samenwerking met de Belgische UNESCO-commissie.

Er ontbrak in Henegouwen een plaats voor de ontdekking van het unieke erfgoed van de streek die zowel toegankelijk was voor nieuwsgierigen als voor liefhebbers en professionals van kunst en geschiedenis.

Het UNESCO-erfgoedhuis biedt het grote publiek en de scholen een toegangspoort tot de twintig erkende sites, gebouwen en het immateriële erfgoed in de provincie Henegouwen. Het biedt niet alleen informatie aan de inwoners van Bergen en aan de vele toeristen die de stad bezoeken, maar organiseert het hele jaar door ook originele ontmoetingen en formules voor bezoeken te voet of met de fiets. In het huis worden ook tickets verkocht en de winkelruimte van het Belfort van Bergen is er in ondergebracht.

Daarnaast staat ook het verenigingsleven en de maatschappelijke dimensie centraal in dit prachtige project: het UNESCO-erfgoedhuis heeft de sterke ambitie om het erfgoed in de handen van zoveel mogelijk mensen te leggen. De plaats staat open voor experimenten en biedt workshops, conferenties en ontmoetingen aan in samenwerking met de Belgische UNESCO-commissie en verschillende erkende sites.

Voor de burgers, kunstenaars en veertig regionale verenigingen die al actief zijn op dit vlak, zal het Huis een ruimte voor uitwisseling en gedeelde apparatuur ter beschikking stellen om een collectieve dynamiek te creëren.

© Stad Mons/Oswald.Tlr

Het SILEX'S in de praktijk

Met de auto

Parkeerplaats bezoekers + bewegwijzerde wandeling van 15 min. naar de site: Place de Spiennes te Spiennes

Parkeerplaats personen met beperkte mobiliteit en bus: Rue du Point du jour, 300 te Spiennes

Met het openbaar vervoer

Neem de lijn 134/ "Bergen - Beaumont - Erquelinnes" en stap uit aan de halte "Spiennes Kerk"

Volg daarna de bewegwijzerde wandeling van 15 min. naar de site of "Spiennes Chaussée de Beaumont, 17"

Openingsuren

Open in het hoogseizoen van april tot oktober/november.
Van dinsdag tot zondag van 10u tot 16u.

Toegangsprijzen

Bovengronds

- Prijs: 6€
- Gereduceerde prijs: 4€
- Gratis:
 - voor kinderen jonger dan 12 jaar
 - op vertoon van de museumPASSmusées
 - elke eerste zondag van de maand

Afdalingen in de mijnen met een gids zijn mogelijk voor individuele bezoekers:

- Op zaterdag, zon- en feestdagen om 14u - Tijdens de schoolvakantie, van donderdag tot zondag om 14u.
- Prijs: 14€ - Gereduceerde prijs: 12€
- Max. 12 pers., afhankelijk van beschikbaarheid
- Reservatie verplicht

Reservatie www.visitmons.be of op +32(0)65/33.55.80

Om veiligheidsredenen is het ondergrondse bezoek verboden voor kinderen jonger dan 10 jaar en zwangere vrouwen, en wordt het afgeraden voor mensen met claustrofobie, astma of hartfalen en mensen die vlug last hebben van duizeligheid. Omdat de ondergrondse temperatuur slechts 12°C bedraagt, wordt aanbevolen om gepaste kleding aan te trekken (warme kleren, gesloten schoenen en een broek).

Groepsbezoeken

In het SILEX'S zijn verschillende soorten groepsbezoeken mogelijk: gratis bezoek, geleid bezoek bovengronds, geleid bezoek ondergronds. Neem voor groepsbezoeken, inlichtingen en verplichte reservaties contact op met visitMons: +32(0)65/40.53.468 of via groupes@ville.mons.be

Toegankelijkheid

Het hele permanente parcours is toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit⁴ (gratis bezoek), slechthorenden en slechtzienden (enkel geleid bezoek), scenografie beschikbaar in het Frans, Nederlands en Engels.

Perscontact

Shahiness Benabdelouahed

Tel. +32 (0)65/40.51.72

GSM +32 (0)490/665.518

shahiness.benabdelouahed@ville.mons.be

⁴ De site is erkend door Access-I.